

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.02.1989, sp. zn. 5 Cz 42/88, ECLI:CZ:NS:1989:5.CZ.42.1988.1

Číslo: 5/1991

Právní věta: Ze zákona o rodině nelze dovodit povinnost rodiče poskytovat kromě měsíčního výživného na nezletilé dítě ještě další jednorázový příspěvek na úhradu některých osobních potřeb nezletilce. Ke změně výživného lze přistoupit za předpokladů uvedených v ustanovení § 99 odst. 1 zák. o rod.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.02.1989

Spisová značka: 5 Cz 42/88

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Výživné dítěte

Předpisy: 94/1963 Sb. § 85

§ 96

§ 99

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obvodní soud pro Prahu 6 k návrhu matky zvýšil od 1. 9. 1986 výživné pro nezletilou L. M. z částky 550,- Kčs měsíčně na částku 700,- Kčs měsíčně. Za období od 1. 9. 1986 do 31. 10. 1986 vyčíslil dlužné výživné částkou 300,- Kčs a stanovil jeho splatnost. Dospěl k závěru, že od poslední úpravy výživného, provedené rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 6 ze 17. 6. 1982 č. j. P127/78-243 ve spojení s rozsudkem městského soudu v Praze z 11. 10. 1982 sp. zn. 16 Co 546/82, kdy otec byl uznán povinným přispívat na výživu nezletilé částkou 550,- Kčs měsíčně, došlo ke změně poměrů, která odůvodňuje zvýšení výživného, spočívající v tom, že začátkem školního roku 1986 - 1987 se zvýšil rozsah odůvodněných potřeb nezletilé a současně se zvýšil i příjem obou rodičů.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že uvedeným rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 99 odst. 1 zák. o rod. může soud, změní-li se poměry, změnit soudní rozhodnutí o výživném pro nezletilé děti. Zjišťování této změny spočívá zejména v porovnání okolností důležitých

pro úvahu o přiměřeném rozsahu vyživovací povinnosti rodičů k nezletilým dětem jak v době dřívějšího rozhodování, tak v době případné změny poměrů. Ke změně rozhodnutí o výživném je třeba, aby dřívější úprava vzhledem k těmto změnám již neodpovídala hlediskům pro rozhodování o výživě nezletilých dětí, vyjádřeným v ustanoveních § 85 odst. 2, 3 a § 96 odst. 1 zák. o rod., podle nichž soud přihlédne k odůvodněným potřebám oprávněného, jakož i k schopnostem povinného. Srovnání poměrů však předpokládá úplné a pečlivé provedení všech dostupných důkazů vhodných k objasnění skutečností rozhodných pro posouzení věci. Povinnost soudu vycházet při rozhodování z náležitě zjištěného skutečného stavu věci vyplývá z toho, co je uvedeno v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132, § 153 odst. 1 a § 154 odst. 1 o. s. ř.

V projednávané věci soud prvního stupně nevěnoval náležitou pozornost zjištění všech rozhodných skutečností, které nastaly od poslední úpravy výživného a byly významné pro posouzení toho, zda a ke kterému okamžiku došlo ke změně poměrů. Především nebyl náležitě zjištěn rozsah odůvodněných potřeb nezletilé. Závěr o změně poměrů odůvodnil totiž soud prvního stupně jen poukazem na dobu, která uplynula od poslední úpravy výživného, a fyzickou vyspělostí nezletilé, aniž se však zabýval také zjištěním o tom, jaké náklady s tím jsou konkrétně spojeny a jaké konkrétní náklady jsou vynakládány na mimoškolní zájmovou činnost nezletilé. Dokazování bylo třeba totiž zaměřit na zjištění všech konkrétních potřeb nezletilé v rámci jejího všestranného vývoje ve smyslu ustanovení § 33 odst. 1 zák. o rod. Odůvodněnými potřebami je přitom třeba rozumět nejen náklady zabezpečující všestranný vývoj dítěte, zejména náklady spojené s kulturními a sportovními zájmy, s přípravou na budoucí povolání, zdravotním stavem apod. Objasnění uvedených okolností především vyžadovalo podrobný výslech matky jako účastnice řízení ve smyslu ustanovení § 131 o. s. ř., dále vyžádání zprávy opatrovníka nezletilé a zpráv příslušných zařízení, kam nezletilá údajně dochází na výuku německého jazyka a hry na klavír, a to ohledně výše nákladů s tím spojených.

Soud prvního stupně si rovněž neujasnil, že schopnosti a možnosti rodičů k výživě dětí nejsou dány pouze jejich výdělkem, ale celkovými majetkovými poměry, zdravotním stavem, osobními poměry a také okruhem osob, k nimž mají vyživovací povinnost. Bylo proto třeba objasnit v širším rozsahu především poměry otce s ohledem na dobu, která uplynula od poslední úpravy výživného, a to nejen pokud jde o jeho výdělek, ale též o jeho celkové majetkové poměry včetně výdělků jeho manželky, poněvadž jde o okolnosti, které mají vliv na zhodnocení schopností a možností rodičů plnit vyživovací povinnost. Současně bylo třeba zjistit, zda a jak se zdravotní stav rodičů projevuje v jejich životních nákladech.

Matka se v řízení domáhala i toho, aby byl přiznán příspěvek na sportovní vybavení nezletilé v souvislosti s jejím povinným lyžařským výcvikem.

V této souvislosti soud prvního stupně dospěl k závěru, že náklady, které v tomto směru vznikly a na kterých byl otec ochoten se podílet pouze částečně, nemohou být pro svou jednorázovost považovány za změnu poměrů, jež by ve smyslu ustanovení § 99 odst. 1 zák. o rod. odůvodňovala provedení nové úpravy výživného. V této souvislosti zdůraznil, že na sportovní a kulturní mimoškolní činnost nezletilé byl brán zřetel již při poslední úpravě výživného. V této souvislosti zdůraznil, že na sportovní a kulturní mimoškolní činnost nezletilé byl brán zřetel již při poslední úpravě výživného a že náklady nezbytné k úspěšné výchově dítěte je třeba plnit v pravidelných měsíčních splátkách předem, nikoliv jednorázovým příspěvkem.

Stížnost pro porušení zákona, podaná generálním prokurátorem ČR, výtýkala i to, že nebyla náležitě posouzena důvodnost požadavku matky, aby vedle stanoveného výživného bylo otci uloženo přispět na lyžařské vybavení nezletilé zvláště samostatnou částkou. Stížnost pro porušení zákona v tomto směru však není důvodná.

Účelem výživného je uhrazování nejen průběžně se vyskytujících (běžných) potřeb nezletilého dítěte,

ale všech potřeb prospěšných jeho všestrannému vývoji. Tomu je přizpůsobena i splatnost výživného ve formě pravidelných plnění v jednotlivých obdobích, i když nelze vyloučit rozdílnost odůvodněných potřeb nezletilého dítěte v jejich průběhu. Podle ustanovení § 97 odst. 1 zák. o rod. se výživné platí v pravidelných opěťujících se částkách, které jsou splatné vždy na měsíc dopředu. Při rozhodování soudu o výživném podle hledisek uvedených v ustanoveních § 85 odst. 2, 3 a § 96 odst. 1 zák. o rod. je třeba uvažovat též potřeby vyskytující se nepravidelně za delší období (např. potřeby na prázdninový pobyt dítěte), popřípadě potřeby zcela nahodilé, jejichž uspokojení vyžaduje zpravidla vyšší náklady než činí výživné stanovené pro dané období, pokud tyto náklady nebudou důvodem ke změně výživného podle ustanovení § 99 odst. 1 zák. o rod. a § 163 o. s. ř. Uvedené potřeby však nemohou odůvodnit změnu stanovené splatnosti výživného, např. v tom smyslu, že by oprávněný mohl požadovat při očekávání výskytu zvýšených potřeb výživné za více období najednou, byť by to vyžadovala mimořádná situace.

Zákon o rodině 2) neupravuje ukládání jednorázového dalšího příspěvku na výživu dítěte a povinnost rodiče přispívat na potřeby svého dítěte nad rámec stanoveného výživného nelze dovodit ani ze zásady úměrnosti životní úrovně dítěte životní úrovni svých rodičů. K této zásadě jsou soudy povinny přihlížet při určování výživného podle hledisek vyjádřených v ustanoveních § 85 odst. 2, 3 a § 96 odst. 1 zák. o rod. a pokud to schopnosti a možnosti povinného rodiče umožňují, stanoví výživné tak, aby mohly být uspokojeny též další potřeby dítěte, je-li to prospěšné jeho všestrannému vývoji. Ke změně rozsahu vyživovací povinnosti lze přistoupit jen za splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 99 odst. 1 zák. o rod. a § 163 o. s. ř. (srov. i rozhodnutí uveřejněné pod č. 27/1974 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z uvedeného vyplývá, že pokud soud prvního stupně rozsudkem rozhodl o zvýšení výživného pro nezletilou L. M., porušil zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 153 odst. 1 a § 163 o. s. ř. ve vztahu k ustanovením § 85 odst. 2, 3, § 96 odst. 1 a § 99 odst. 1 zák. o rod.

1) zákona č. 94/1963 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 66/1983 Sb.)

2) zákon č. 94/1963 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 66/1983 Sb.)